

Akt nr:
R-E1a-1475

AU\$R-E1a-1475

4158-3

R 3-1475

LANTBRUKSSTYRELSEN

20 DEC 1952

DIARIÉ Nr

SAK Nr

Kungl. Lantbruksstyrelsens
arkiv

Handlingar angående

"Ågårdens dikningsföretag av år 1951"

i Råda socken av Skaraborgs län;

upprättade år 1951 vid syneförrättning

enligt vattenlagen

av

Sven Hallin

Lantbruksingenjör i Skaraborgs län.

Till

Länsstyrelsen i Skaraborgs län,

Mariestad.

Betr. ansökan om dispens för uppförande av bostadshus å Kartegården 3:42,
Råda, Kållands Råda kommun.

Med återställande av remisshandlingarna rörande rubr. ärende, III G 42 8 57
får jag anföra följande:

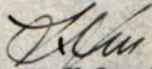
Av bifogade utredning betr. förhållandena inom berörda område framgår, att
en snar utbyggnad av de planerade va-anläggningarna är synnerligen önskvärd,
speciellt med hänsyn till att recipienten utmynnar i Vätern, endast c:a 1,5 km
söder om intaget till Lidköpings stads vattenverk.

Den dräneringsledning till vilken byggnadens avlopp enl. sökandens önskemål
provisoriskt skulle anslutas, synes vara tillräckligt dimensionerad för ifråga-
varande ändamål.

Med hänsyn till den relativt ringa ökning av kloakvattenmängden sökandens
utsläpp innebär, mindre än 1/700-del av den totala, och på grund av dess proviso-
riska karaktär, tillstyrkes framställningen under förutsättning att slamavskiljare
av godkänd typ kommer till utförande och att sökanden förbinder sig att tömma
densamma minst två gånger om året beroende på dimension och belastning samt i
övrigt tillse, att den sköts på ett tillfredsställande sätt.

Skara den 2 mars 1957.

I tjänsten:

(Sven Holmström)

Lantbruksingenjör i Skaraborgs län.

- Bilagor: 1. Remisshandlingarna.
2. Sammanställning av uppgifter
ang. spillvattenutsläpp.
3. Karta.

Sammanställning av uppgifter angående spillvattenutsläpp m.m.

inom ett område beläget öster om Råda kyrka, Källands-Råda kommun.

(Belägenheten framgår närmare å bif. generalstabskarta).

Å bifogade karta utmärkta föroreningspunkter	1.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
		Till- kom- mande	Totalt	Till- kom- mande	Totalt	Till- kom- mande	Totalt	Till- kom- mande	Totalt	Till- kom- mande	Totalt	Till- kom- mande	Totalt	Till- kom- mande	Totalt
Samtliga WC-anläggningar ha slamavskiljare för avloppen. Kloakvatten härrörande från WC m.m. Hushåll st.	Sökandens planerade bostad	1	10	11	11		11	32	43	13	56		56		
Personer		1 ¹⁾	41	42	42		42	160	202	45	247		247		
Kloakvatten, vilket ej härrör från WC Hushåll st.			5	5	5	1	6	9	15	5	20	1	21		
Personer			18	18	18	2	20	22	42	17	59	3	62		
Avlopp från kloakvatten vilket ej härrör från WC och som före föroreningspunkterna ²⁾ framrinner 500 - 800 m i öppna diken Hushåll st.			6	6	6		6		6		6	15	21		
Personer			21	21	21		21		21		21	57	78		
Kloakvatten härrörande från WC med åkerdike som avlopp. Hushåll st.			1	1	1		1		1		1		1		
Personer			3	3	3		3		3		3		3		
Övrigt totalt						Svinstall c:a 400 djur		Samma som punkt 4		Samma som punkt 4		2 st. svin- stallar c:a 700 djur ³⁾			
Totala nederbördsområdet:															
Tomt o. dyl. har (5 1/s ha)			4		5		6		12		15		18		
Åker " (2 1/s ha)	2		41		70		174		183		255		312		
Skog " (1,5 1/s ha)	10		10		20		40		65		135		220		
Normal högvattenavrinning lit./sek.	19		117		190		438		458		787		1044		
Medelvattenavrinning lit./sek.	3		14		24		55		650		102		138		
Typ av huvudavlopp		300 mm rör		kanal	250 mm rör ⁴⁾		450 mm rör ⁴⁾		kanal		kanal		kanal		
Huvudavloppets relativa lutning o/oo		4		0,5	2,3		0,5		0,5		0,5		0,5		c:a 2,0
Längd i meter mellan föroreningspunkterna		1000		900	440		400		650		100		250		1400 ⁵⁾

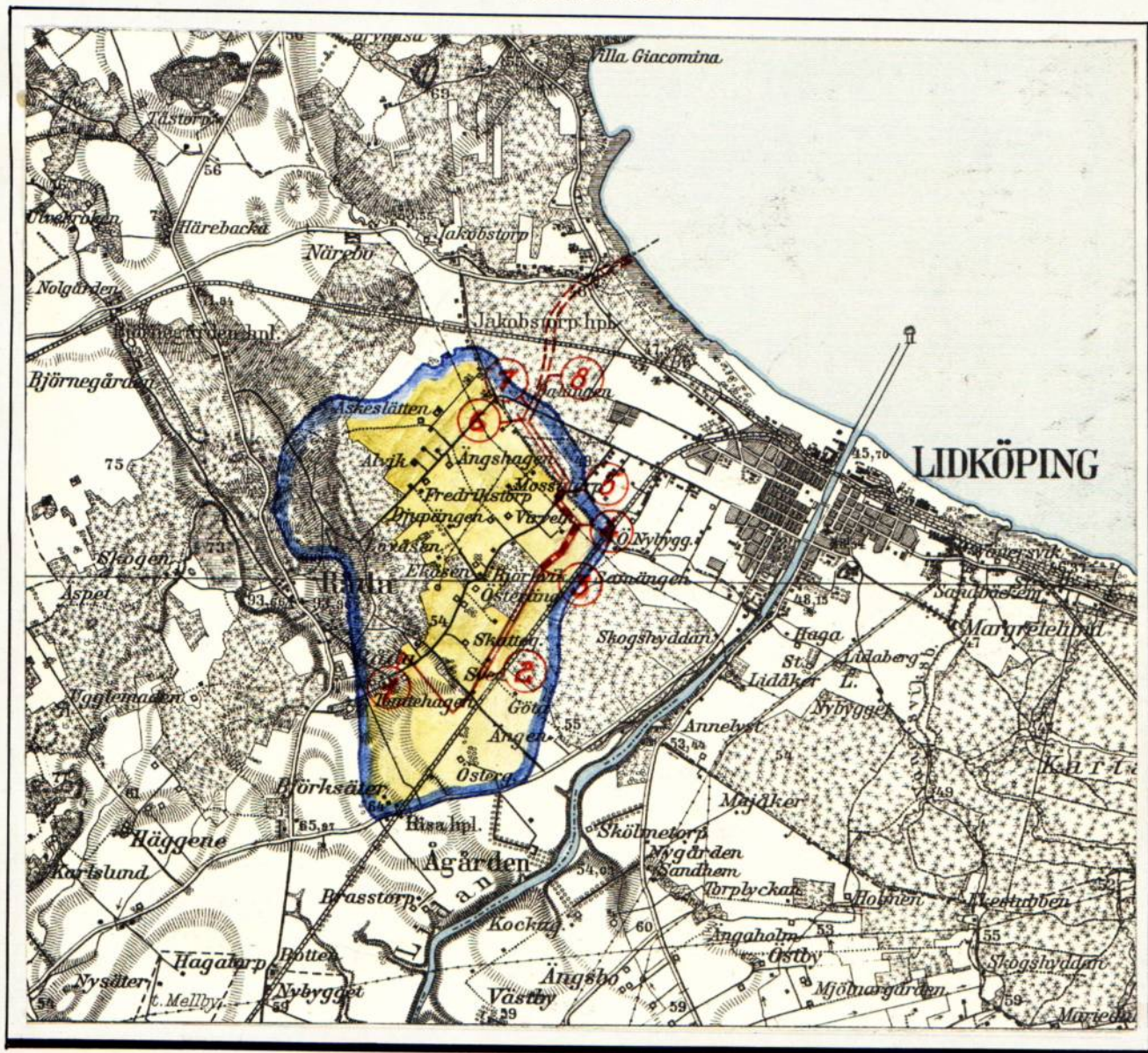
Samma som punkt 7

- 1) Sökanden bebor området, varför det här är fråga om utflyttning.
- 2) Sedan planerade dikningsföretag utförts, kommer en stor del av detta kloakvatten att framrinna i rörledningar.
- 3) Från sistnämnda svinställ framrinner spillvattnet i ett c:a 600 m långt öppet dike, innan det når fram till huvudavloppet.
- 4) Avloppet består dels av rörledning och dels av grundare dike för flöden.
- 5) Sträckan 1400 meter utgör avståndet mellan punkt 8 och den s.k. Toftabäcken. Från denna punkt är avståndet till Vätern c:a 300 meter.

Anm. De avlopp som mynnar direkt i Toftabäcken
äro ej medtagna i denna sammanställning.

Skar den 2 mars 1957
Thent-Planstern

Översiktskarta

Skala 1:50.000

1.
Protokoll vid Synesför-
rättning enligt vattenlagen
för ~~bestämma~~ i genlägg-
ning av öppna delar över
märket tillhörande Ågården
i Råda socken och Skara-
bergs län.

Den 20 april 1951 i Ågården.

Närvarande: Undersökningsman, stats-
burensingenjör och förämningsman, samt
fyra medlemmar i Ågården, nämligen
Anders Fredriksson, Stenman, även-
som följande sakägare:

Förläggaren Gabriel Pålman-Strömberg
äg. Ågården 1³ samt Brantors Jon
Örresg:n 1¹, Herr Nilsg:n 2¹ och Erik
Hesmanusg:n 3¹
ägar ännu sakägare:
Råda pastorat äg. Råda Prästbolet genom
Paul Andersson

Lidköpings stad genom stadsambudsmanen
Arne Söderström, biträdd ^{av} byggnadschefen
V. Dahlström och stadsingenjör Allan
Svängvist.

Ågårdens ordningsförfogande av år 1930 genom ordf. G. Pålman-Strömberg

§ 1
Upplästes det för förämningsmannen
utspäddade förordnandet, och hade

2.
lydelse enligt bil. F.

§ 2
Något för smott styrelsemannen
kunde ej utläsas.

§ 3
Störsanden bekräftade sitt under hand
gjorda yrskande om i genläggning av öppna
avloppen över hans mark, beträffande
ägarans dräningsföretag år 1930, så
att hans därav berörande ägor må
bli bättre och lättare brukas och
underhållet av avloppen, som tillfälls
på grund av jordens beskaffenhet
ställt sig mycket dyrbart, förbilligas.

§ 4
Det på grund av dessa yrskanden
upprättade förslaget till i frågavarande
~~av~~ avlopps i genläggning med tanke med
där till hörande hänsynar förklades.

§ 5
Därmed Örnstaden för Råda pastorat
och Lidköpings stad hade beslut att
pröva med det upprättade förslaget.

§ 6

Uppslätes synsammanens utlåtande, som
hade lydelse enligt lät. F.

§ 7

att mottaga och förvara till förtaget
Närande Vardhagen och sittingar och
~~att~~ satta utläga synsammanen G.
Pålman. Hicruparre, Agården.

§ 8

7 fråga den föräddningsskrivaren
med vidare till avredessättning, varav
ett exemplar skulle överlämnas till
att förvararen.

§ 9

Samt öfver vidare fanns att till
protokollat utsecka, förklarades
föräddningen avslutad och den.
Mantrådet upplöst.

Ort och tid som van:

7 Hjärsten:

Medtallin

förträdande gode män:

A. Einar Johansson Anders Fredriksson

E D. 29-49
19 45

Till

Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Skaraborgs län.

Undertecknad få härmed vördsamt anhålla om förordnande för inom länet tjänstgörande lantbruksingenjör att jämlikt bestämmelserna i gällande vattenlag handlägga syneförrettning för torrläggning av vattenskadade marker tillhörande Ågårdens Egendom i Råda socken av Skaraborgs län.

Förteckning över de fastigheter, som ytterligare kunna förväntas bli av företaget berörda återfinnas å omstående sida.

Närmaste järnvägsstation till förrättningsstället är:

Lidköping

Meddelanden angående förrättningen torde ställas till:

Godsägare Pålman-Stiernsparre

adress Ågårdens Egendom, Råda

pr Lidköping

Telefon: Lidköping 20347

Ågården den 21 mars 1945

E. Stiernsparre

Resolution.

Remitteras till *Lantbruksingenjören Sven Hallin*
för avgivande av yttrande

varmed remisshandlingarna återförväntas.

Mariestad å landskansliet den 22 mars 1945.

På tjänstens vägnar:

Sven Hallin

Jag får vördsamt föreslå, att ifrågavarande förordnande utfärdas för mig.

Skara den 23 mars 1945.

Åke Hallin
Statens lantbruksingenjör
Skaraborgs län

FÖRTECKNING

över fastigheter, som väntas bliva av företaget berörda.

Fastighetens namn:

Ägarens namn:

FÖRORDNANDE

Lantbruksingenjören Sven Hallin,
~~XXXXXX~~

Skara,

förordnas härmed att i laga ordning verkställa
ifrågavarande förrättning; och inf. väntas bevis
om förordnandets emottagande.

Mariestad å landskansliet den 26/3 1945.

Carl Mannerfelt
Carl Mannerfelt

J. Sunnerholm
J. Sunnerholm

nr/ 49. Besök av Nils Johansson av jämt
bröder av. från Hove. Men
med i det äldre prästgården. Vill ha
samt samant. Vill ha teatort
river för belövanden

Fastighet och ägare Ägobeskrivning	Ägo- figur- nr	Förbättrad mark		Värde pr ha		Båtnad	
		åker, tomt	annan	före	efter	pr ha	pr ägofigur
		hektar	hektar	kronor	kronor	kronor	kronor
<u>Råda socken.</u>							
3/4 mtl Ågården 1 ³							
5/8 " Brasstorp Herr Nilsg. 2 ¹							
3/4 " " Jon Orresg. 1 ¹							
1/2 " " Erik Hermansg. 3 ¹							
Gabriel Pålman-Stiernsparre							
<u>1. Brukningsbåtnad:</u>							
A-B-C : 0+95-2+40 = 145 m igenlagt dike, kapital.värdet av minskad brukningskostnad				Kr 7:02 pr m		1018	
" : 2+40-3+80 = 140 m	- "	-		" 1:41 "	" "	197	
" : 3+80-8+20 = 440 m	- "	-		" 6:12 "	" "	2693	
B-B ¹ : 10+10-11+60 = 150 m	- "	-		" 5:64 "	" "	846	
" : 11+60-13+44 = 184 m	- "	-		" 1:07 "	" "	197	
D-D ¹ : 18+76-20+80 = 204 m	- "	-		" 0:97 "	" "	198	
1930 års beteckning:							
F-G : 48+24-51+70 = 346 m	- "	-		" 6:24 "	" "	2159	
G-G ¹ : 80 - 82 = 200 m	- "	-		" 6:54 "	" "	1308	
<u>2. Arealvinst:</u>							
A-B-C : 0 - 8+20 = 820 m x 5,00 = 4100 m ²				" 0:10 "	m ²	410	
B-B ¹ : 10+10-13+44 = 334 m x 4,80 = 1603 "				" 0:20 "	" "	321	
D-D ¹ : 18+76-20+80 = 204 m x 5,50 = 1122 "				" 0:20 "	" "	224	
1930 års beteckning:							
F-G : 48+24-51+70 = 346 m x 5,50 = 1903 "				" 0:20 "	" "	381	
G-G ¹ : 80 - 82 = 200 m x 5,30 = 1060 "				" 0:20 "	" "	212	10164
			Överföres				10164

Läge	Längd m.	Arbete, material e. d.	Antal	å-pris kr.	Kostnad kronor	Summa kronor
<u>A - B - C .</u>						
0-3+80	380	Grävning, läggning och återfylln.m	380	4:80	1824	
3+80-8+20	440	- " -	" 440	2:40	1056	
0-8+20		100 mm tjock, väl avjämnad grusbädd samt grusning av rörskarvarna	" 820	1:--	820	
0-8+20		Justering av flödesdike	" 820	0:50	410	
0-3+80		450 mm rör inkl. transport	" 380	7:88	2994	
3+80-8+20		250 " " " "	" 440	2:63	1157	
Brunnar enl. typritningar:						
0+75,0+95,4+80		Typ Da med 1000 mm inre diam.	st 3	95:--	285	
8+20		" Ea " 600 " " "	" 1	90:--	90	
0		Rörutlopp under flödesdike enligt typritning, typ A	" 1	50:--	50	8686
Arbetsledning och oförutsedda utgifter c:a 10 procent						864
Summa	820					9550
<u>B - B¹ .</u>						
10-11+60	160	Grävning, läggning och återfylln. m	160	2:60	416	
11+60-13+96	236	- " -	" 236	2:40	566	
10-13+96		100 mm tjock, väl avjämnad grusbädd samt grusning av rörskarvarna	" 396	1:--	396	
10-11+60		300 mm rör inkl. transport	" 160	3:89	622	
11+60-13+96		250 " " " "	" 236	2:63	621	
Brunnar enl. typritningar:						
11+60		Typ C med 800 mm inre diam.	st 1	55:--	55	
13+44,13+96		" A " 600 " " "	" 2	90:--	180	2856
Arbetsledning och oförutsedda utgifter c:a 10 procent						294
Summa	396					3150

Lantbruksingenjör i Skaraborgs län.

ARBETSBESKRIVNING .

Innan arbetet påbörjas skall avvägning och utsättning på minst var femtionde meter genom sakkunnig person verkställas.

Vid arbetets utförande iakttages:

att förefintliga gränsmärken ej må genom arbetet rubbas eller döljas, såvida icke dessförinnan genom vederbörlig lantmätarens försorg nya märken blivit utsatta,

att förrättningsens fixpunkter icke utan tvingande skäl må förstöras. Måste så ske, skall fixpunkten ifråga genom sakkunnig person ersättas med en ny sådan,

att i grävningstabell angivna djupsiffror äro beräknade i förhållande till de avvägda dubbarna,

att genomgrävd vägbana snarast möjligt skall återställas i fullgott skick,

att betongrören till företagets rörledningar godkännas endast under förutsättning att de underkastats vederbörande lantbruksingenjörs kontroll och därvid uppfyllt gällande normalbestämmelser ifråga om hållfasthet och täthet,

att brunnringarna skola vara maskinstampade eller vibrerade,

att allenast sådana tegelrör må komma till användning, som uppfylla fordringarna uti av Sveriges Standardiseringskommission i december 1937 fastställd standard för dräneringsrör av tegel,

att rörläggning skall utföras av vid dylika arbeten van och fullt kompetent person,

att rörledning under flödesränna skall täckas med ett minst 0,30 m. tjockt jordlager, där ej annorlunda föreskrivits; fyllningen stampas väl,

att rörledning ej får täckas, innan läggningen blivit genom lantbruksingenjör eller hans ombud kontrollerad, såvida densamma utförts av annan än Lantbruksnämndens täckdikningsförman, vilken ej är entreprenör,

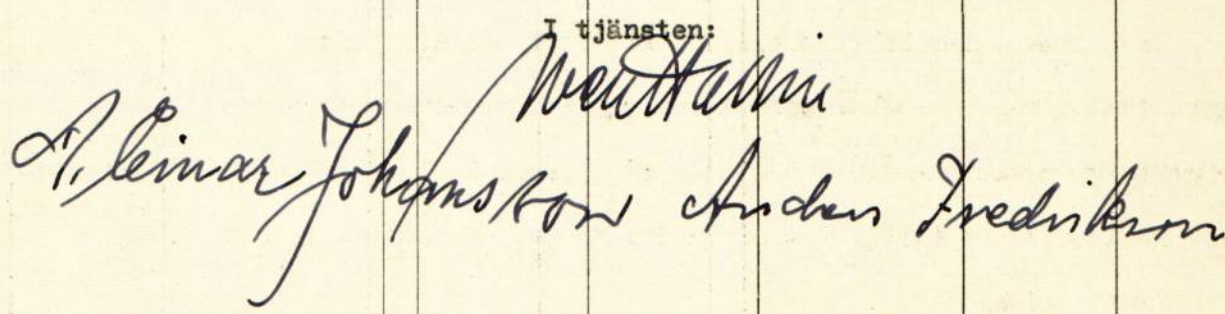
att rörledning lägges på 0,10 m. tjock, väl avjämnad grusbädd,
att tegelrörsledningarna skola kopplas medelst betongrör i brunnarna,
att det första röret för de täckdikessstammar, som beräknas komma att
utmyнна i en brunn, efter tillsägelse av vederbörande brukare skall
inkopplas vid anläggandet av brunnen ifråga,
att stenarna kring dagvattenbrunnar ej må vara större än 20 cm.,
att rörfogarna skola grusas. Stenfyllningen kring dagvattenbrunnarna
skall då beklädas med grästörv, enris eller granris,
att till rörledning, vilken skall utföras med täta rörfogar, skall användas
muffrör av betong. Tätningen utföres med tjärdrev och cementsvulst samt
täckes sedan med väl puddlad lera,
att rörbro lägges på trärust, om det befinnes att grunden utgöres av
dy-, moss-, lös lerjord eller annat icke bärande jordslag,
att synliga ytor av betonggjutningar skola putsas med cementbruk,
att förtroendemannen under arbetets gång skall kontrollera alla betongarbeten,
att entreprenören ålägges att taga del av bestämmelserna i denna arbets-
beskrivning,
att huvudfixpunkt för höjdbestämmningen är:
Fixp. + 8,57, inhugget kors i järnvägstrummans överkant c:a 1200 m. SV
påle 64+71 å ^{Hälsjö} Skara - Lidköpings järnväg.

Ågård den 20 april 1951.

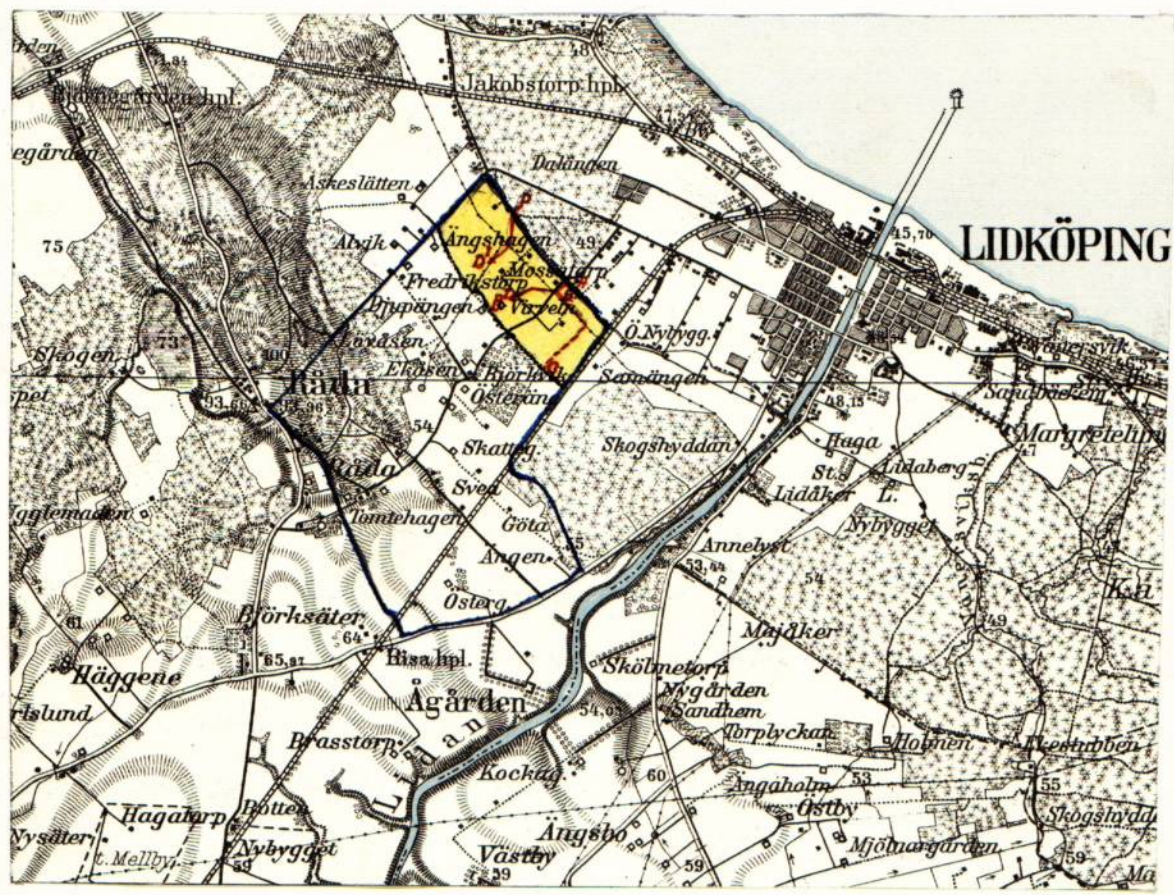
I tjänsten:

Lantbruksingenjör i Skaraborgs län.

KOSTNADSFÖRDELNINGSLÄNGD

Fastighet Ägare m. m.	Ssk. o. likst. = S	Båtnad kronor	Fastighets andel i			Samfällighets andel i gemensamma kostnader
			för särskild av- delning beräknad kostnad	för samfällig- heten beräknad kostnad	samfällig- hetens verkliga kostnad	
1	2	3	4	5	6	7
Råda socken.						
3/4 mtl Ågården 1 ³						
5/8 " Brasstorp Herr Nilsg. 2 ¹						
3/4 " " Jon Orresg. 1 ¹						
1/2 " " Erik Herrmansg. 3 ¹						
Gabriel Pålman-Stiernsparre	S	10164		9710	96,689	
1 mtl Prästbolet 1 ¹						
Arr.		348		333	3,311	
Summa		10512		10043	100,000	
Ågården den 20 april 1951.						
I tjänsten:						
						

Översiktskarta.

Skala 1:50 000.

Utlåtande vid syneförrättning enligt
vattenlagen för torrläggning av mark till-
hörande Ågårdens egendom m.fl. hemman i Råda
socken av Skaraborgs län.

Ifrågavarande företag, som avser igenläggning av en del öppna
avlopp, tillhörande "Ågårdens dikningsföretag av år 1930" genom Ågårdens
samt Prästbolets marker, belägna omkring 1,5 km. öster Råda kyrka inom
nederbördsområde n:r 142/143, i och för ernående av bättre bruknings-
förhållanden samt minskad underhållskostnad, är enligt bestämmelserna
i 7 kap. vattenlagen att anse såsom dikning. Belägenheten framgår av
omstående översiktskarta, där torrlägningsområdet utmärkts med gul
färg och vattensamlingsområdets gränser med blå linjer.

Över till igenläggning och uppgrävning ifrågasatta avloppssträckor
hava profil- och sektionsritningar upprättats, varjämte de härav beroende
markerna avfattats å nivåkarta. Å denna karta äro de till igenläggning
och uppgrävning avsedda avloppssträckorna utmärkta med röda linjer och
de röda bokstäverna A - B - C , B - B¹ samt D - D¹. Enkel röd linje
betecknar, att avloppet skall göras täckt. Streckad röd linje mellan
tvänne heldragna betecknar täckt ledning för vanlig vattenföring under
öppen ränna för flöden. Denna ränna har givits dimensioner, som icke
hindrar överkörning med traktor och redskap. Avloppens blivande dimen-
sioner hava å profil- och sektionsritningarna utmärkts med rött.

Vattensamlingsområdet för de olika avloppssträckorna har uttagits

Å generalstabens karta och delvis uppgåtts å marken. Storleken har med blått angivits å profilritningarna. Den största till avrinning kommande vattenmängden har i fråga om avlopp för flöden antagits komma att uppgå till 2,0 liter pr sekund och hektar och i fråga om avlopp för vanlig vattenföring till 0,3 liter pr sekund och hektar.

På grundval av de sålunda uträknade vattenmängderna hava avloppen dimensionerats för möjliggörande av samma torrläggning som genom "Ågårdens dikningsföretag av år 1930" ernåtts.

För utrönande av den genom företaget uppkommande båtnaden hava syne-
männen efter i 7 kap. 22 § vattenlagen stadgade grunder verkställt uppskattning, vars resultat i detalj föreligger i den bilagda värderingslängden. Till grund för brukningsbåtnadens beräkning har lagts Fältarronderingskommitténs undersökningar.

Härtill kommer minskningen i framtida underhållskostnaderna för delar av avloppssträckorna C - D (820 m.), D - F - G - H (710 m.) samt hela F - F^I och G - G^I tillhörande Ågårdens dikningsföretag av år 1930. Denna minskning har för C - D uppskattats till 0:40 kr och för övriga sträckor till 0:18 kr pr meter och år. Kapitaliserat efter 4 procent motsvarar detta 13.357:-- kr, vilket belopp sistnämnda företag skall betala till det nya företaget, så snart ifrågavarande avloppssträckor färdigställts.

Av det bilagda kostnadsförslaget framgår, vilka arbeten, som skola utföras och av kostnadsfördelningslängden, vilka fastigheter, som hava del däri.

Kostnaderna för företagets utförande i den mån de överskjuta bidraget från Ågårdens dikningsföretag av år 1930 skola fördelas på delägarna i mån av båtnaden för vars och ens mark efter i kostnadsfördelningslängdens kolumn 6 angivna procenttal.

Skador, som till äventyrs kunna under arbetstiden av företaget orsakas, skola till fulla värdet ersättas, därest någon sakägare hos styrelsen framställer yrkande härom inom ett år efter företagets färdigställande. Sådan skada skall då utan dröjsmål genom styrelsens försorg uppskattas av sakkunnig person och därefter omedelbart ersättas. I brist på åsämjande vid val av värderingsman skall uppskattningen verkställas av inom länet tjänstgörande lantbruksingenjör eller den, han i sitt ställe sätter.

Avgift, varom förmäles i 11 kap. 95 § vattenlagen skall, så snart detta utlåtande vunnit laga kraft, erläggas till Länsstyrelsen i Mariestad med 15 kronor 77 öre, vilken kostnad förskjutes av sökanden och sedan företaget kommit till stånd fördelas på delägarna med en krona 50 öre för tusen av vars och ens i kostnadsfördelningslängdens kolumn 3 angivna förbättringsvärden.

Kostnaderna för syneförrättningen och övriga för hela företaget gemensamma kostnader, skola fördelas efter samma grunder som för utförandet föreskrivits.

Jämlikt föreskrifterna i 10 kap. 62 § vattenlagen få synemännen i fråga om företaget ytterligare bestämma:

att det skall, därest sökanden önskar fullfölja detsamma, utföras i fullständig överensstämmelse med bestämmelserna i detta utlåtande med därtill hörande ritningar och handlingar,

att till rörledningar skola användas rör, som uppfylla gällande standardfordringar,

att under arbetstiden vatten ej får uppdämmas eller påsläppas på sätt att skada uppstår,

att rörbrott, ras eller förskjutningar, som till äventyrs inträffa, omedelbart skola avhjälpas och nödiga släntförändringar eller förstärkningsåtgärder vidtagas,

att arbetena må begynna så snart detta utlåtande vunnit laga kraft, samt böra vara bragta till slut före utgången av år 1961,

att företaget skall anses fullbordat, när det avsynats och godkänts av inom länet tjänstgörande lantbruksingenjör samt